

16.4.2021

Viite: Lausuntopyyntö koskien 9.4.2021 julkaistua luonnosta hallituksen muistioksi: "Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle"

Palvelualojen työnantajat Palta ry:n lausunto:

Palta kiittää lausuntomahdollisuudesta. Olemme jättäneet lausunnon myös otakantaa.fi-sivujen kautta.

1. Tällä hetkellä on voimassa useita rajoituksia ja suosituksia. Minkä rajoituksen purkaminen on mielestäsi tärkeintä? Valitse yksi

- Matkustaminen ulkomaille sallitaan.
- Ravintolat avataan.
- Oppilaitoksissa palataan lähiopetukseen.
- Etätöistä palataan takaisin toimistolle.
- Sisäliikunta ja ryhmäharrastustoiminta voi alkaa.
- Kulttuuritapahtumiin ja konsertteihin osallistuminen sallitaan.
- Jotain muuta, mitä?

Jos valitsit "Jotain muuta, mitä?", kirjoita vastauksesi tähän:

Yhteiskunnan avaaminen suunnitelmallisesti on erittäin tärkeä asia niin palvelualojen yritysten, työllisyyden kuin laajemmin koko Suomen hyvinvoinnin kannalta.

Ohessa tarkempia näkemyksiämme hallituksen suuntaviivoista covid-19 epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitusta purkamisesta.

Alkuun haluamme kiittää, että hallitus on tehnyt tämän suunnitelman. Elinkeinoelämä Palta mukaan lukien on jo kauan peräänkuuluttanut exit-strategiaa ja suunnitelmallisen avaamisen tärkeyttä.

Yritykset tarvitsevat pandemian keskellä näkymää tulevaan ja ennakoitavissa olevaa toimintaympäristöä. Useiden palvelualojen toimialojen yritykset ovat kantaneet raskainta taakka kaikista Suomessa toimivista yrityksistä. Pandemia ja siihen liittyvät toiminnan rajoitukset on tuonut mukanaan ennennäkemättömän epävarmuuden ja menetykset liiketoiminnalle.

Suuntaviivoissa kuvattu etenmisjärjestys rajoitteiden purkamiselle on näkemyksemme mukaan pitkälti oikea. Palvelualojen kannalta on kuitenkin

16.4.2021

mahdoton sanoa esitetyistä rajoitusten purkamisen vaihtoehdoista tärkein. Jokaiselle niistä löytyy vahva perustelu.

Näemme kuitenkin että **erityisesti matkustamisen avaaminen sekä erilaisia palveluja ja tapahtumia koskevien rajoitusten purkaminen on ensisijaista**. Nämä ovat toimialoja, joiden yritykset ovat kärsineet eniten erilaisista koronarajoituksista.

Suomi menetti vuonna 2020 matkailutuloja arviolta noin seitsemän miljardia euroa. Moni Euroopan maa suunnittelee jo matkailun avautumista tulevana kesäkautena, mikäli epidemiologinen tilanne sen sallii. Suomen pitää olla tässä enemmän etujoukossa ja suunnannäyttäjänä, sillä Suomen saamista matkailun vientituloista noin 31% kertyy kesä-elokuun aikana. Kesäsesonki on erityisen riippuvainen eurooppalaisista ja skandinaavisista vieraista. Lähi- ja kotimarkkinoiden merkitys on Suomen matkailulle siis aivan keskeinen.

Matkustamista estävät rajoitukset onkin pyrittävä poistamaan koordinoitusti ja ajoissa kriittiselle kesäkaudelle 2021. EU:n sisällä on saatava nopeasti käyttöön yhtenäiset terveysturvallisuuskriteerit -ja kontrollit matkustamiselle. EU:n sisäisen matkustamisen lisäksi myös matkustamista kolmansiin maihin on saatava avattua. Ensi vaiheessa tämä tapahtuisi kahdenvälisellä sopimisella hyvin tautitilanteen omaavien maiden kanssa. Suomen kannalta tärkeissä vientimaissa (USA, UK, Aasia, erityisesti Kiina) talouden vahva elpyminen on jo käynnistynyt. Suomen vientiyriyten on päästävä tekemään matkoja näihin maihin ja sitä kautta päästävä näiden talouksien kasvuun kiinni.

Kulttuuriin, viihteeseen ja liikuntaan sekä urheiluun liittyvät palveluyritykset (tapahtumat mukaan lukien) ovat henkilöliikenteen ohella Paltan edustamista yrityksistä selvästi eniten koronakriisistä ja viranomaisen rajoitustoimista kärsineitä aloja. On erittäin tärkeää, että myös ne tulevat yhtäläillä huomioiduksi rajoituksia purettaessa siinä missä paljon julkisuudessa ollut majoitus- ja ravitsemistoiminta.

Tapahtumia ja muita yleisötilaisuuksia on koronaepidemian aikana rajoitettu hyvin voimakkaasti. Lausuntokierroksella olevan suunnitelman perusteella on epäselvää, tarkoittaako epidemian perustasolle siirtyminen sitä, että yleisötilaisuuksille asetetuista rajoituksista luovutaan kokonaisuudessaan. Palta katsoo, että tapahtumiin ja yleisötilaisuuksiin osallistuminen tulisi sallia Turvalliset tapahtumat –työryhmän ehdotuksen mukaisesti sekä sitä ennen koronapassia hyödyntäen.

2. Mitkä toimet ovat mielestäsi tärkeimpänä uusien koronatapausten ehkäisyssä? Valitse kolme tärkeintä.

Kaikki sitoutuvat noudattamaan turvallisia toimintatapoja (etäisyydet, maskit, hyvä käsi- ja yskimishygienia)

16.4.2021

- Koronatesti ja karanteeni vaaditaan kaikilta maahantulijoilta.
- Koko väestö rokotetaan.
- Maahantulijoilta vaaditaan rokotustodistus.
- Kasvomaskin käyttöä vaaditaan julkisissa tiloissa ja tilanteissa, joissa ihmiset kohtaavat.
- Ravintoloiden aukioloaikoja ja asiakasmääriä rajoitetaan.
- Suuret yleisötapahtumat kielletään.
- Perhejuhlat ja muut juhlat siirretään myöhäisempään ajankohtaan.

3. Rajoitusten purkamiseen liittyy paljon epävarmoja asioita. Mitä näistä on mielestäsi suurin uhka rajoitusten purkamiselle?

- Tartuntojen määrä ei laske.
- Rokotteita on saatavilla liian vähän.
- Tulee uusia herkästi tarttuvat virusmuunnoksia.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

4. Rajoitusten purkamisen aikataulu on mielestäni

- Liian hidas.
- Sopiva.
- Liian nopea.

5. Suunnitelmassa esitetty rajoitusten purkujärjestys on oikea.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- En osaa sanoa

6. Suunnitelma auttaa minua oman elämäni suunnittelussa.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

16.4.2021

En osaa sanoa

7. On tärkeää, että lapset ja nuoret pääsevät ensimmäisenä palaamaan normaaliin elämään ja esimerkiksi iäkkäiden ja muiden rajoituksista eniten kärsineiden asemaa helpotetaan. Rajoituksia pitäisi purkaa tämän mukaisessa järjestyksessä.

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

En osaa sanoa

8. Suunnitelman mukainen rajoitusten purkaminen auttaa yhteiskuntaa ja yrityksiä toipumaan koronakriisistä.

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

En osaa sanoa

9. Suunnitelma ottaa riittävästi huomioon alueiden erilaisen koronatilanteen.

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

En osaa sanoa

10. Ymmärrän ja hyväksyn sen, että alueilla on erilaisia rajoituksia epidemiatilanteen vuoksi.

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

En osaa sanoa

11. Puuttuuko suunnitelmasta mielestäsi jokin asia, joka olisi tärkeää huomioida rajoitusten purkamisessa?

16.4.2021

Palta kannattaa vahvasti digitaalisen koronatodistuksen nopeaa käyttöönottoa myös kansallisella tasolla ja näkee sen keskeisenä koronaepidemiasta pahiten kärsineiden palvelualojen elpymiseksi sekä matkailun kilpailukyvyn turvaamiseksi.

Suunnitelmassa todetaan (s. 14), ettei koronatodistuksille (digitaalisille vihreille todistuksille) olla tässä vaiheessa suunnittelemassa kansallista erityistä käyttötarkoitusta matkustuksen lisäksi. Todistuksesta on harhaanjohtavasti käytetty termiä rokotustodistus, mutta sen tarkoitus on sekä Suomessa että laajemmin Euroopassa kattaa kolme eri tietosisältöä: 1) tieto saadusta koronarokotteesta, 2) tieto tuoreesta negatiivisesta koronatestituloksesta ja 3) tieto hiljattain sairastetusta koronataudista. Mikäli jokin näistä täytyisi, todistuksen kantaja voisi esittää todistuksen tarvittaessa ja näin osoittaa oman terveysturvallisuutensa. Digitaalinen koronatodistus kertoisi ainoastaan, että vihreän valon saaneella henkilöllä joku em. kolmesta vaatimuksesta täyttyy, eikä se yksilöisi tarkempia terveystietoja.

Ns. koronapassin avulla tulee voida avata yhteiskuntaa terveysturvallisesti etenkin epidemiasta pahasti kärsineissä matkailussa sekä yleisö-, kulttuuri- ja urheilutapahtumissa. Matkailu ja erilaiset tapahtumat ja tilaisuudet ovat kärsineet koronarajoituksista erityisen paljon, ja näiden toimialojen avaamista suunnitellaan muualla Euroopassa. Esimerkiksi Tanskassa koronapassi on aivan keskeinen väline rajoituksista luopumiselle ja yhteiskunnan avaamiselle.

Koronapassin toimivuuden kannalta on selvää, että testauskapasiteettia on kasvatettava. Testiin on päästävä helposti ja maksutta niin, että jokaisella on mahdollista saada tuore tieto negatiivisesta tuloksesta koronapassia varten. Käytännössä tämä vaatii pikatestauksen laajaa käyttöönottoa.

Pidämme erittäin tärkeänä, että Suomi etenee todistuksen käyttöönotossa määrätietoisesti ja Euroopan digitaalisen vihreän todistuksen käyttöönottoaikataulusta riippumatta. Suomalaisen todistuksen on kuitenkin syytä olla digitaalinen ja EU-yhteensopiva sekä viime kädessä tavoitteena tulee olla globaalisti käyttöönotettava todistus.

12. Mitä muuta palautetta haluaisit vielä antaa suunnitelmasta?

Talouden elpyminen, liikkuminen ja palvelut on tärkeä saada käyntiin mahdollisimman pian. Exit-suunnitelma on positiivinen signaali eri toimijoille yhteiskunnan avautumisesta ja luo tärkeää näkymää tulevaisuuteen.

Palvelualat peräänkuuluttavat exit-suunnitelmalta lisää kunnianhimoa ja määrätietoisuutta. Liiketoimintaa rajoittavia toimia ei tule jättää voimaan varmuuden vuoksi, vaan purkaa rajoitteita aktiivisesti niin pian kuin tautitilanne

16.4.2021

sen sallii. Näkymää rajoitusten purkamisesta tulee pyrkiä luomaan hyvissä ajoin, jotta toimijat pystyvät varautumaan avautumiseen suunnittelutoimin.

On tärkeää, että mm. suunnitelman ennakoitujen rajoitusten purkuvaiheiden aikatauluja vielä tarkennetaan. Tällä hetkellä tavoiteaikataulu on kalenterikuukausien tarkkuudella. Yrityksille pitää voida tarjota parempaa ennakoitavuutta. Niiden näkökulmasta on iso merkitys sillä, puretaanko rajoituksia esim. kuun alussa vai lopussa.

Keskeisin väline Suomen avaamisessa on loppupelissä kuitenkin rokotuskattavuuden kehittyminen ja erityisesti työikäisen väestön rokottaminen. Sen **vauhdittamisen eteen on tehtävä kaikki mahdollinen selvittämällä lisärokotteiden saantimahdollisuudet sekä ottamalla työterveystoimijat laajasti mukaan rokottamiseen valtakunnallisesti.** Rokotuskattavuuden kehitys tulee myös pikaisesti ottaa osaksi Suomen hybridistrategian epidemiavaiheen kriteerejä.

Vaikka suunnitelma itsessään ei ota kantaa rokotusjärjestykseen, **tulee väestön rokottamisessa huomioida koronatilanteen alueelliset erot ja korkeamman tartuntatilanteen alueille tulisi kohdentaa viipymättä enemmän rokotuksia.** Alueellinen kohdentaminen on erityisen tärkeää, mikäli työikäisen väestön rokotukset ovat vaarassa myöhentyä.

Lopuksi Palta haluaa vielä nostaa esiin monien palvelualojen hyvin vaikean tilanteen. On erittäin tärkeää, että rajoituksista johtuvia menetyksiä korvataan oikeudenmukaisesti ja reilulla tavalla yrityksille. Se antaa kipeästi tarvittavaa näkymää yli koronakriisin. Tämä asia on syytä huomioida myös exit-suunnitelmassa.

Kunnioitavasti

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta Ry